

“La manca de planificació cultural ha fet bastant de mal”

El gestor cultural, escriptor, articulista i traductor Xavier Bru de Sala (Barcelona, 1952) presidirà el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, a proposta del president de la Generalitat de Catalunya, ratificada pel Parlament. Els altres membres són Xavier Antich, Juli Capella, Jordi Coca, Manel Forcano, Chantal Grande, Francesc Guardans, Sílvia Munt, Marta Oliveras, Pilar Parcerisas, i Rosa Vergés. Fa vint anys, Bru de Sala va ocupar el càrrec de director general de Promoció Cultural de la Generalitat de Catalunya (1988-91). Ha escrit poesia, assaig, ha traduït obres de teatre, fonamentalment, i fa poc més d'un any va publicar la seva primera novel·la, *Cartes d'uns desconeguts a una desconeguda* (la Magrana). És conegut sobretot pels seus articles d'opinió a la premsa, reflexions culturals, que no pensa abandonar.

—**Quin és el principi en el qual es basa el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts?**

—Com tots els *Art Councils*, el de la distància, el de garantir la distància entre les polítiques culturals i la política. Els consells de les arts que existeixen al món són molt diversos, però tots responen a aquest mateix principi, que és d'origen britànic. D'això, en anglès, en diuen *Arm's Length*. Ara, crec que a Catalunya és especialment pertinent perquè pugui limitar l'abast del pop cultural —ministeris, ajuntaments, grans equipaments—, pop que encara no ha xuclat l'entorn. Si comparem la nostra realitat amb Madrid o París, veurem que en aquestes dues ciutats és bastant cert que quan acaba el pop ministerial comença el desert cultural. I a Catalunya és al contrari, quan s'acaba l'acció del poder, comença el gruix de la vida cultural, i això és bo de conservar-ho. Sense el Consell, sense adonar-nos-en, la cultura i la creació acabarien depenent cada vegada més de l'administració. Això vol dir que els onze membres considerem que el Consell

Els onze membres del Consell Nacional de la Cultura i les Arts han pres possessió del càrrec al Parlament de Catalunya. El nou organisme serà presidit per Xavier Bru de Sala. Tot just ara comença a fer les primeres passes.

és un alt organisme de la Generalitat, però és un instrument cedit pels poders públics a la cultura.

—**Es tracta de fiscalitzar, pressionar, orientar la política cultural del govern de la Generalitat?**

—Més aviat diria orientar i, sobretot, garantir la continuïtat de les polítiques culturals. Aquesta és la funció primordi-

al. Però també n'hi ha una altra: afavorir la llibertat de creació i d'excel·lència amb instruments propis. I encara radiografiar la cultura i promoure i proposar mecanismes de millora.

—**Quins instruments propis?**

—Em refereixo als ajuts. Els estudis. Els plans. I l'exigència. Un avantatge dels Consells de Cultura o *Art Councils*

JORDI PLAY

és que són molt més exigents que no les administracions en l'acompliment de les condicions que acompanyen els ajuts públics.

—**És a dir, que serà una repartidura.**

—Minsa, però sí. Els gruix dels ajuts seran sempre de l'administració, però nosaltres tindrem una quantitat gens exagerada i insuficient, però significativa, per a ajuts a la creació.

—**Pot ser que una part dels ajuts a la creació literària, que ara els dona la Institució de les Lletres Catalanes, els doni el vostre Consell?**

—Jo crec que no s'han de duplicar mai funcions. És massa aviat per a saber quines funcions i pressupostos, que ara són del Departament de Cultura, assumirà el Consell. Fins que no s'hagin aprovat els estatuts no ens podem reunir de manera oficial i no podem entrar en funcions executives. Ara preparem el terreny. La qüestió era néixer; ja ens espavilarem per créixer.

—**Però de segur que ja teniu al cap algun ajut que penseu que hauria de donar el Consell.**

—Els ajuts a festivals, coherentment, crec que haurien de ser responsabilitat del Consell. I més coses, però ja s'anirà veient. La pregunta no tindrà resposta fins més endavant. Podem dir, això sí, que donarem ajuts amb uns criteris nous o reelaborats pel Consell.

—**Perquè penseu que ara es donen de forma massa indiscriminada?**

—Com a membre del Consell no tinc opinió sobre això, perquè no ho conec a fons. No podem establir judicis apriorístics. Sí que és una evidència l'enorme salt de la producció cultural fet els darrers anys. Dos exemples: s'ha duplicat el nombre d'espectadors del teatre i s'ha triplicat la producció àudio-visual. I de la resta puc dir, perquè ja n'hem parlat, que pensem ser més convinents que no reivindicatius, entenent que això és una forma més madura de reivindicació. I que quan resolguem punts febles, que ho farem, serà després d'analitzar, estudiar i calibrar la realitat tan bé com sapiguem.

—**Heu estat un observador constant de la gestió cultural pública i fa anys vàreu ser-ne un responsable qualificat. Penseu que s'han dibuixat unes línies, unes tendències, o que cada conseller de Cultura ha fet foc nou?**

—Ha fet foc nou. Cada conseller ha anat a la seva. Aquest ha estat un dels defectes de la política cultural, la manca de planificació. Llevat d'una excepció, en el PSC, durant una etapa governada, a Cultura, per un membre d'aquest partit, però que ja pertany al passat. Els partits s'han ocupat de la política cultural de manera improvisada, poc reflexionada i apressada per la necessitat d'incloure coses noves als seus programes. I crec que això ha fet bastant de mal perquè no hi ha hagut debat sobre objectius i estratègies entre els qui prenen les decisions i el món de la cultura.

—**Penseu que no hi ha hagut prou diàleg entre el Departament de Cultura i els actors culturals?**

—Sí que n'hi ha hagut sempre, i ara n'hi ha molt, però és un diàleg discontinu perquè els interlocutors van canviant. Cada cop que entra un conseller es torna a la casella de sortida i crec que el Consell evitarà aquest efecte de discontinuïtat. Aquesta és una de les seves tasques. I, d'una altra banda, intentarem convèncer els partits perquè s'impliquin més en la cultura, perquè hi posin més atenció.

—**Ara ja sou onze experts, onze savis, però us caldran funcionaris, no? Quants?**

—L'estructura administrativa que tindrem no arribarà, en un futur immediat, a trenta persones. És insuficient per a les tasques que la llei ens marca. Provisionalment estem instal·lats en uns locals del Departament de Cultura, però després tindrem seu pròpia. Si el Departament té dos palaus, l'ideal és que nosaltres en tinguem un altre. La nostra seu ha de ser visible i representativa. Però d'entrada no ho serà, em temo.

—**Parlem de la creació literària. Entre els premis literaris i els ajuts a la creació, és més fàcil de publicar que mai. Això no ha rebaixat el llistó de la qualitat mitjana?**

—Com a president *in pectore* del Consell no tinc opinió. Només us puc donar la meua opinió personal. Crec que el fenomen té un efecte benèfic en el sentit de fer atractiva la dedicació professional a la creació literària en llengua catalana. I, de fet, l'efecte negatiu no és tan degut a aquesta proliferació com a la feblesa del filtre de qualitat, per part de la universitat, les revistes especialitzades, de la crítica, que hauria de ser de prestigi. Aquí tenim una feblesa important. Si poguéssim reforçar el filtre de qualitat, la sensació que hi ha un excés de premis, situació que angunieja alguns, desapareixeria, i només quedarien els efectes benèfics del fenomen.

—**No pot fer l'efecte, si el Consell promou l'excel·lència, que el Departament de Cultura es quedi sense l'alta cultura?**

—No. Perquè cada vegada més hi ha terrenys híbrids. Hi ha alta cultura popular i en el futur n'hi haurà cada vegada més. I cultura popular amb alts nivells de creativitat, i acabarà essent considerada alta cultura. Aquesta distinció desapareixerà. L'alta cultura només pot sobreviure bo i interessant uns públics més amplis que els tradicionals, diguem-ne.

—**La llista dels deu membres del ple del Consell la vàreu fer vós?**

—No. Però la trobo encertada del tot, perquè respon a uns criteris amb els quals estic absolutament d'acord.

—**El gremi musical s'ha enutjat. No s'hi senten representats. Aquesta llista es va fer amb criteris de representativitat?**

—No. Penso que els músics han ex-

Xavier Bru de Sala ja té experiència com a gestor cultural: ha exercit el càrrec de director general de Promoció Cultural de la Generalitat de Catalunya (1988-91).

JORDI PLANELLS

pressat una inquietud, un neguit, que ve de lluny, i un malestar no resolt. I era el moment que podien tenir uns focus al davant. Si entre els onze hi hagués un sol representant d'un sector, els altres plegrarien, o no haurien acceptat el càrrec. Ni representants de partits ni representants de gremis. Són les dues premisses fonamentals del Consell. Dit això, no tindriem raó de ser si no escoltéssim les

opinions de tots els sectors. I tampoc no podem actuar amb la idea de repartir el pastís entre tots els sectors. A més, la llei diu que nosaltres funcionem per comissions i una és la d'arts escèniques i música, on es poden afegir els experts. Tampoc no hi ha cap artista plàstic. Pilar Parcerisas és crítica i historiadora d'art, i està bé que no ho sigui. A banda d'això, entre els onze membres hi ha gent que coneix de forma directa l'àmbit musical. Forcano, vice-president, treballa amb Jordi Savall i no es pot dir que no pertanyi al món de la música. Professionalment, pertany més al sector musical que no al literari. Marta Oliveras ha treballat en la projecció de Carles Santos. I poques persones conec amb la formació musical del filòsof Xavier Antich, Potser tot això no ho sabien en el moment de protestar. A banda que sóc membre del patronat del Palau de la Música Catalana, quan vaig ser a Cultura vaig fer néixer el primer circuit estable de música en català, Ressonans, i l'Espai de Música i Dansa de la Generalitat. I vaig donar un impuls al rock català, que sempre ho han reconegut. Però ha passat per davant la necessitat d'expressar un malestar.

—**Hi ha sectors, com el de l'art anomenat contemporani, el de les instal·lacions, per exemple, que només**

poden existir si al darrere hi ha ajuts públics, bé de les administracions públiques, bé de les fundacions. Per què subvencionar l'art i la literatura?

—Ens fixem en els ajuts a la literatura i l'art i no ens fixem en els ajuts a uns altres sectors de la productivitat que, proporcionalment a l'aportació que fan al PIB, a la riquesa d'un país, reben més ajuts que no pas el sector cultural. En aquest sentit, no hem de tenir complex d'inferioritat, sinó orgull de pertànyer a uns col·lectius que són molt més perennes que molts d'aquests sectors que proporcionalment reben més ajuts. La cultura crea l'imaginari, i el sentit crític d'un país, i és un dels menys subvencionats en relació amb la riquesa material i sensible que aporta a la societat. Pocs sectors aporten a la societat tanta riquesa com el sector cultural. És un dels sectors econòmics clau de les societats avançades i un dels motors imprescindibles per a afrontar la crisi i sortir-ne. Tant perquè n'és menys afectat com perquè innova amb més constància. Les societats més avançades d'Europa en són conscients i obren en conseqüència. La societat catalana i les seves elits ho ignoren. I crec que els ho hem de fer saber.

Lluís Bonada

Trossos i mossos

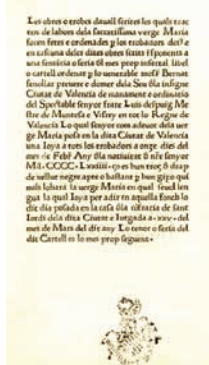
Alfons Llorenç

Impremta

Era una ciutat exuberant. "Ciutat triümfosa de València", segons el capellà del Magnànim. Una florent indústria menestral ("ací es fan algunes coses artificials les quals donen gran fama a la terra, car són fort polides e belles", Eiximenis), un robust entorn agrícola ("terra beneïda, que dins un any mateix darà tres esplets") i uns actius mercaders feren de la València del XV una gran capital mediterrània, un empori. "Oh, si mort no hi havia, quanta és la glòria present", exclamava M.

Miralles. Prosperitat econòmica, creixement demogràfic. A aquella potència arribaven tota classe de viatgers i novetats, les més noves idees, les modes més flamants, els darrers invents més insòlits. Dinàmica, cosmopolita, amb habitants epicuris, refinats, cultes, afeccionats al luxe i a l'erotisme.

En aquella urbs de les meravelles, 384 anys abans que ho fera Llorda, l'11 de febrer del 1474, es va aparèixer la Mare de Déu al poetes, en forma de certamen, per tal d'honorar la Verge Maria, devoció compatible amb l'hedonisme ciutadà. Un cartell signat per la més alta autoritat d'aquell estat sobirà, "l'espectable senyor frare Lluís Despuig, visrei en tot lo Regne de València". Un concurs amb un premi:

Obres e trobes, primer incunable de la nació.

"un tros de drap de vellut negre, apte o bastant per a un gipó". Una joia simbòlica per a uns, valuosa per a uns altres, aquell mateix dia "posada en la casa de la confraria de Sant Jordi", un lloc nacionalment emblemàtic, on parava la processó als orígens del 9 d'Octubre. Potser el millor llorer no figurava en el "llibell" i era trobar-se, per primera vegada, el prodigi d'un manuscrit imprès en caràcters mòbils, d'estar antologat al primer llibre estampat a la primera impremta valenciana, possiblement instal·lada a la Volta del Rossinyol, del flamenc Lambert Palmart: *Les obres o trobes de llaors de la sacratíssima Verge Maria*.

Periodista